

Szakdolgozat tartalmi kivonata

A differenciált nevelés-oktatás gyakorlatának vizsgálata integrált köznevelési intézményekben

Összehasonlító esettanulmány egy megyeszékhelyi és egy falusi integráló iskolában tanuló ADHD-s diákról

Frei-Kovács Judit

Gyógypedagógia szak, alapképzés, levelező tagozat

Intézet/Tanszék: Neveléstudományi Intézet/ Gyógypedagógia tanszék

Belső témavezető: Demeter Gáborné, egyetemi docens, Kaposvári Campus

Dolgozatom összehasonlító esettanulmány, amely két, harmadik osztályos, ADHD-s tanuló megfigyelésén keresztül vizsgálja, hogy az integráló intézményben – egy kis falusi és egy megyeszékhelyi iskolában –, ahol tanulnak, milyen mértékben és milyen eszközökkel élnek a differenciálás eszközeivel. Arra is kerestem a választ, hogy a differenciálás mértékét mennyiben befolyásolja, hogy az egyikük tanítója gyógypedagógus végzettséggel is rendelkezik.

Kutatásomban többféle vizsgálati módszert alkalmaztam. Négy-négy alkalommal (2022 decemberében és 2023 márciusában) hospitáltam a gyerekek osztályában, két-két magyar és matematika órát figyeltem meg. Ezen kívül interjút készítettem a szülőkkel és az érintett pedagógusokkal egyaránt.

Megfigyeléseim és az interjúk alapján a két iskolában jelenleg semmiféle mértékben nem differenciálják egyénileg a sajátos nevelési igényű tanulót. Ennek oka, hogy a pedagógusok úgy vélik, nincs szükség egyéni differenciálásra, az ADHD nem akadályozza a gyermekek boldogulását sem a tanulásukat, sem a társas kapcsolataikat tekintve.

Az derült ki a számomra, hogy a megyeszékhelyen tanító pedagógusok rendelkeznek a differenciáláshoz szükséges ismeretekkel, eszközrendszerrel, még, ha nem is mindig élnek vele. A differenciálás iránt elhivatott, befogadó szemléletű pedagógusok, még akkor is, ha nem annyiszor és olyan mértékben alkalmazzák, ahogyan az elvárható volna, vagy ahogyan ők maguk szeretnék. Ennek okát az időhiányban és a leterheltségben határozták meg. A Szedresben tanító pedagógus már nem ilyen elhivatott a differenciálás irányában. Az derült ki a számomra, hogy mivel nem ismeri megfelelően a rendelkezésre álló eszközöket, a korábbi próbálkozásai kudarccal végződtek, és meggyőzték arról, hogy ez nem megvalósítható, nem olyan hatékony, mint a frontális munkán, önálló tanuláson alapuló oktatás. Mindkét esetben egyértelmű igény mutatkozott a személyi feltételek bővítésére.

Hatalmas különbség mutatkozott a két intézményben oktató pedagógusok között azon a téren, hogy mennyire vannak tisztában az ADHD természetével, tüneteivel és a hatékony oktatáshoz-neveléshez szükséges eszközökkel. A szekszárdi iskola gyógypedagógus-tanító végzettségű pedagógusa magabiztosan mozog ezen a téren, ismeri és alkalmazza az állapot sajátosságainak megfelelő módszereket, nemcsak az órai tevékenységek során, de az egész iskolai életre kiterjedően hatékony módszereket alkalmaz(ott) az ADHD-s tanuló hatékony boldogulásának elősegítésére. Ezzel szemben a szedresi tanító főként a

megfigyeléseire/tapasztalataira, valamint a szakértői véleményre hagyatkozva szervezi az ADHD-s tanuló iskolai életét.

Mindez a következő problémákra hívja fel a figyelmet. Az integráció hatékony megvalósítása az általam felkeresett intézményekben a jelenlegi körülmények között erőn felüli erőfeszítést igényel a pedagógusok részéről. Az időhiány és a leterheltség, a személyi feltételek hiánya akadályozza a hatékony, aktív tanuláshoz szükséges módszerek, eszközök alkalmazását.

Arra a kérdésre, hogy milyen mértékben befolyásolja az integráció sikerességét a tény, hogy az általam felkeresett pedagógusok egyike gyógypedagógus végzettséggel is rendelkezik, egyértelműen azt a választ kaptam, hogy nagyban.